

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVI, БРОЙ 24

СОФИЯ, 16-31 ДЕКЕМВРИ 2015 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

*Христос се роди – славете Го!
Благословен е Идещият в име Господне!*

**Нагмогване на
фундаментализма**

Стр. 6-7

• Как да узнаем
каква е волята
Божия

• Каква е волята
Божия

Стр. 2-3

**Синодално
Рождественско
послание**

Стр. 1-2

**Родословието на
Христос**

*Откъде идваме,
кои сме и
къде отиваме*

Стр. 3

† Вартоломей,
Вселенски патриарх
Творение и исихия

Стр. 4-6

СИНОДАЛНО РОЖДЕСТВЕНСКО ПОСЛАНИЕ

*Днес Девата ражда Свърхестествения,
и земята поднася на Непрестъпния пецера;
Ангелите с пастирите славословят,
а мъдреците със звездата пътешестват,
понеже заради нас се роди Младенец –
Предвечният Бог*

(Кондак, гл. 3,
от св. Роман Сладкопевец)

Взлюбени в Господа чеда на светата ни Църква,

Вече две хилядолетия на границата между старата и новата година целият свят и цялото творение смирено притихват пред най-дивната и най-чудна от всички тайни на Божиято домостроителство: раждането по плът на Божия Син и наш Спасител Господ Иисус Христос. Бог се ражда от утробата на благословената Дева, за да спаси човека от греха, тлеността и смъртта, и отново да разтвори пред него затворените някога – поради непослушанието му – врати на рая. Светата Църква в този пресветъл ден пее: „Днес се ражда Свърхестественият. Небето слиза на земята и Слънцето на правдата огрява помрачения от греха свят. Днес настъпва дългоочакваната от човечеството „благоприятна Господня година“ (Ис. 61:2; срв. Лука. 4:19) и цялото Небесно войнство, удивено от случващото се, възпява: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволение!“ (Лука. 2:14).

Всемогъщият, Предвечното Слово на Отца, чрез Когото всичко е станало, се открива пред Своето творение като „Младенец повит, лежащ в ясли“ (Лука. 2:10). Самият Творец на света и на всичко съществуващо се смирява докрай, приемайки образ на раб, и се уподобява на човеци, и по вид се оказва човек (Филип. 2:7), та по този, единствено достоен за божественото Му величие начин да върне човека към извечното му достойнство и към призванието му на венец на Неговото творение. Разкривайки така и бездната на онази божествена любов, с която Той обича Своето творение (Йоан. 3:16) и която единствена покрива всичките му грехове и всяко престъпление. Защото, както учат и светите наши

отци, „ако Той не се беше възплътвил и не бе пострадад в плът, и ако не беше възкръснал, и заради нас не се беше възнесъл, не бихме познали и бездната на Божията любов към нас“ (св. Григорий Палама, Омилия 16).

Ала Божественото Откровение свидетелства: въпреки че Той „дойде у Своите Си“, „Своите Го не приеха“ (Йоан. 1:11). И историята на земния Му живот, както и тази на Неговите ученици и последователи и до днес, ясно показва и доказва това. На онези пък „които Го приеха, – на вярващите в Неговото име“, Той, по думите на божественния евангелист, „даде възможност да станат чеда Божии“ (Йоан. 1:12).

Към това, възлюбени, сме призвани и всички ние, които и днес – в началото на третото хилядолетие от онази тиха и свята нощ на Неговото Рождество – се именуваме с Неговото име и се спасяваме в Неговата Църква. Защото, както пише св. апостол Павел, „когато се изпълни времето, Бог изпрати Своя Син (Единороден), Който се роди от жена и се подчини на закона, за да изкупи ония, които бяха под закона, та да получим осиновението“ (Гал. 4:4-5).

И нашата участ днес не е по-различна от тази на първите Негови ученици, които Сам Той беше предупредил: „Ако Мене гониха, и вас ще гонят“ (Йоан. 15:20). И още: „В света скърби ще имате; но дерзайте: аз победих света“ (Йоан. 16:33). Той – Творецът на света, Който се яви сред нас, повит в яслите във Витлеемската пещера – със смирението и любовта Си, с безгрешността и съвършеното Си послушание

към волята на Отца, се оказа и победител на греха и смъртта, като отвори вратите към тази победа и за всички онези, които изповядват Неговото име и пазят Неговите заповеди (Мат. 5:19; 19:17).

Братя и сестри,

В усилените времена, в които продължава да живее нашият свят и днес – повече от две хилядолетия след откриването на великата тайна на благочестиято (1 Тим. 3:16), – всички ние имаме още по-голяма нужда да се завръщаме всеки ден и всеки миг от своя живот към раждащия се днес Богомладенец, та укрепени от вярата си в Него и в Неговата неизменна божествена подкрепа, да черпим още и още от даром предоставените ни в Неговата света Църква

На стр. 2

СИНОДАЛНО РОЖДЕСТВЕНСКО ПОСЛАНИЕ

От стр. 1

благодатни сили, които единствени могат да ни помагат и да ни укрепват в нашата всекидневна борба, а тя – по думите на Апостола на народите – „не е против кръв и плът, а против... тъмнината от тоя век, против поднебесните духове на злобата“ (Еф. 6:12).

И, укрепени от тази вяра и от нашата надежда, да насочим своята любов към Бога и нашите ближни: към гладните, жадните и странниците (Мат. 25:35), към обезверените и обезнадежените, та да заслужим благословието на Отца и да се окажем верни Христови ученици и достойни наследници на Неговото царство.

Нека и днес насочим нашите мисли към святата Витлеемска нощ, към пещерата и яслите, където се ражда Спасителят на света. Нека последваме и ние пастирите и мъдрешите, които Му се поклониха, и „като въздигнем сърцата си нагоре“, заедно с цялата Негова Църква, в единомислие, с едно сърце и душа да възпеем Неговото идване в света: „Величаем Те, Жизнодавче Христе, Който днес, заради нас, се раждаш в плът от Безневестната Пречиста Дева Мария!“ (Величание на Утринната на Рождество). И като оставим настрана „всяка житейска грижа“, „да приемем Царя на всичко“, да направим в душите и в сърцата си място за Този, Който в този ден тихо и смирено идва сред нас, заради нашето спасение.

Поздравяваме всички наши духовни чедра в Родината и извън нея и молитвено им благопожелаваме благодатта, мирът и любовта на раждащия се днес Господ Иисус Христос, и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас!

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД

† НЕОФИТ

ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ И
МИТРОПОЛИТ СОФИЙСКИ

ЧЛЕНОВЕ НА СВ. СИНОД:

† Врачански митрополит КАЛИНИК

† Сливенски митрополит ЙОАНИКИЙ

† Видински митрополит ДОМЕТИАН

† На САЩ, Канада и Австралия митрополит
ЙОСИФ

† Великотърновски митрополит ГРИГОРИЙ

† Плевенски митрополит ИГНАТИЙ

† Старозагорски митрополит ГАЛАКТИОН

† Ловчански митрополит ГАВРИИЛ

† Пловдивски митрополит НИКОЛАЙ

† Доростолски митрополит АМВРОСИЙ

† Западно- и Средноевропейски митрополит
АНТОНИЙ

† Варненски и Великопреславски митрополит
ЙОАН

† Неврокопски митрополит СЕРАФИМ

† Русенски митрополит НАУМ

ДОКУМЕНТИ

Кандидатури за ръкоположения на свещенослужители

Светият Синод на БПЦ, след като разгледа постъпилите кандидатски преписки за ръкоположения на енорийски свещеници и свещеномонаси, на основание чл. 134 и във връзка с чл. 132 от Устава на Българската православна църква реши да бъдат публикувани имената на следните кандидати:

Старозагорска епархия: Иван Георгиев Павлов, гр. Казанлък – за дякон и свещеник.

Как да узнаем каква е волята Божия

Протоиерей Алексей УМИНСКИ

„Дали ще бъде според волята Божия да се омъжа за този човек?“, „А дали е според Неговата воля да постъпя в едн-кой си институт, да започна работа в дадена организация?“, „Дали определено събитие в живота ми или някаква моя конкретна постъпка са според волята Божия?“ – не преставаме да си задаваме подобни въпроси. Как все пак да разберем дали следваме волята Божия в живота си, или действаме своеволно? И въобще, правилно ли разбираме каква е воля Божия?

Отговорите на тези въпроси ще потърсим от протоиерей Алексей Умински, настоятел на храма „Света Троица“ в старинния московски квартал „Хохловка“.

– Как се проявява волята Божия в нашия живот?

– Според мен тя би могла да се проявява чрез различни житейски обстоятелства, чрез движенията на съвестта ни, мислите в човешкия ум, чрез разбиране на указаното в Божиите заповеди, и най-вече – чрез желанието на самия човек да живее според волята Божия.

Много често желанието ни да узнаем волята Божия лично за нас, възниква твърде спонтанно: пет минути преди това не сме и мислили, че то ни е потребно, после – хоп, изведнъж спешно ни трябва да разберем каква е волята Божия за нас. И то най-често относно битови проблеми, които не се отнасят към главното в живота ни.

Става дума най-вече за неща, свързани с различни житейски въпроси: да се ожени ли – да не се ли ожени; надясно ли да поема или наляво, или да вървя право напред; да взема ли някое трудно решение, при което ще трябва или да се избере по-малкото зло, или да се постигне нещо по-добро. Човек поема над буквалното със затворени очи, опипвайки слепешком пространството около себе си.

Смятам, че познването на волята Божия е една от основните задачи на човешкия живот – насъщно ежедневен дело. Това същност е и един от централните моменти в молитвата „Отче наш“, в която човек не вниква особено добре.

– Да, поне по пет пъти на ден казваме: „Да бъде Твоята воля“, но дълбоко в себе си предпочитаме „всичко да е наред“ според собствените ни представи...

– Владика Антоний Сурожки често повтаряше, че когато изричаме „Да бъде Твоята воля“, на нас на практика ни се иска да бъде собствената ни воля, но ако все пак би могло в същия този момент тя някак да съпада с Божията воля, да бъде потвърдена, одобрена и от Него. По своята същност това представлява една лукава мисъл.

Волята Божия не представлява нещо секретно, тайно, закодирано, което трябва да разшифроваш; за да я познаеш, не ти е нужно непременно да ходиш при старци, не ти трябва специално да разпитваш за нея.

Преподобният авва Доротей пише по този повод така: „Някой може и да си каже: ако нямаш човек, когото да попиташ, то как трябва да постъпиш в подобен случай? Ако някой желае истинно и с цялото си сърце да изпълни волята Божия, то Бог никога няма да я остави скрита от него, а ще намери много начини да му открие как да я следва. Истината е, че разтвори ли някакъв сърцето си за волята Божия, той няма да остане непросветен от Бога, а ще му бъде дадено да научи за нея дори и да е чрез устата на малко дете. Ако ли някой не желае искрено да изпълнява волята Божия, тогава и при пророк да отиде, Бог и на пророка ще даде да отговаря според желанията на поквареното сърце на питашия, както ни е казано в Писанието: „...ако допусне своите идоли в сърцето си, и постави съблазната на своето нещестие пред лицето си, и дойде при пророка да Ме попита чрез него, – то аз, Господ, ще му дам ли отговор от Себе Си?“ (срв. Иез.14:9).

Така или иначе, всеки човек страда в една или друга степен от нещо като вътрешна духовна глухота. Бродски има такъв стих: „Глух съм, Боже. Сляп съм аз.“ Развиването на този вътрешен слух е една от главните духовни задачи на вярващия човек.

Някои хора се раждат с изключителен музикален слух, но има и такива, които не се справят с нотите. След старателни занимания обаче те могат да възстановят и развият своя липсващ музикален слух. Макар и не до съвършена степен. Същото се получава и с човек, който иска да знае волята Божия.

– Какви духовни упражнения са необходими в случая?

– Няма никакви специални упражнения – потребно е просто огромно желание да се вслушаш в Бога и да се уповаваш на Него. Това е тежка борба със самите

нас, която се нарича аскетизъм. Именно това е същностният елемент на аскетиката: вместо себе си и собствените си амбиции да поставяш на централно място Бога.

– Как човек да провери, че действително изпълнява волята Божия, а не самоинстинктивно, прикривайки се с нея? Ето, когато светият праведен Йоан Кронщадски дълбоко се е молил за

оздравяването на тези, които търсели помощ, той не се е съмнявал, че изпълнява волята Божия. От друга страна, е крайно лесно, прикривайки се за идеята за Божията воля, да ги вършиш какви ли не...

– Разбира се, само по себе си понятието „воля Божия“ може да бъде използвано, както и всичко друго в човешкия живот, доста манипулативно. Крайно лекомислено е да решиш, че Бог е на твоя страна, и своеволно да оправдаеш с волята Божия страданията на другия, своите собствени грешки, равнодушие, глупост, греховност, злост.

Ние приписваме безкрайно много неща на Бога. Той нерядко е обект на нашите упреци, едва ли не като някакъв обвиняем. Волята Божия остава неизвестна за нас единствено поради това, че нямаме истинско желание да я узнаем. Подменяме я със собствени измислици и я използваме за осъществяване на разни прикрити стремежи.

Истинската воля Божия, тя е ненатрапчива, изключително деликатна. За съжаление всеки може твърде лесно да използва това понятие за свои собствени цели. Хората злоупотребяват с идеята за Бога. Удобно ни е постоянно да намираме оправдания за своите грехове и престъпления, като твърдим, че с нас е Бог.

Свидетели сме как това се случва пред очите ни и днес. Как хора с надписи „Воля Божия“ върху своите тениски нанасят тежки удари право в лицето на съперниците си, ругаят ги, проклинат ги. Как смятате, можем ли да определим нанасянето на побои и оскърбления като воля Божия? Но някои хора живеят с мисълта, че самите те са олицетворение на волята Божия. Как да бъдат освободени от тази заблуда? Това не знам.

Божията воля, войната и заповедите

– И все пак, как да не се подведем, как да разпознаем истинната воля Божия, вместо да предпочетем някакво своеволие?

– По-голямата част от нещата в живота ни се случват най-вече по наша собствена воля, според собственото ни желание, защото когато човек иска да се изпълнява Неговата воля, тя получава своето изпълнение. Когато пожелае да се изпълнява волята Божия и казва: „Да бъде Твоята воля!“, разтваряйки за Бога дверите на своето сърце, тогава малко по малко животът му навлиза в Божиите ръце. Ако ли пък не това е желанието на човека, тогава Бог му казва: „Ето, моля, да бъде по твоята воля!“

Тук стигаме до въпроса за нашата свобода, в която Господ не се намесва и заради която Той ограничава Своята абсолютна свобода.

На стр. 3

Родословието на Христос

Отец Тадеуш ХАРДЕНБРУК

Недемята преди Рождество Христово е посветена на родословието на Христос в плът поради две важни причини. Най-напред, за да бъде посочено изпълненото от Него пророчество, че Той ще се яви и като син на Авраам, и като син на Давид. В продължение на 1500 години Божият народ е очаквал да се сбъдне даденото обещание, че от потомците на Авраам и Давид ще се роди Спасител и Цар. С раждането на младенеца Христос това древно обещание добива своето изпълнение.

Другата, не по-маловажна причина за запознаването ни в този ден с родословието на Христос е да получим потвърждение и напомняне, че обещаният Спасител е дошъл да спаси всички хора, независимо от раса, морал или греховност. Той е състрадателен Цар, Който цени добросъвестните, макар и несвършени усилия на човешките, отнася се снисходително към грешките, придружени от искрено покаяние, и приема да се впише в човешкото битие по родословна линия, която може да е свята, но понякога и греховна.

Сред предците на Христос има хора праведни и със славно минало, хора смирени и добродетелни, но Неговото родословно дърво е било засягано от явни периоди и събития, свързани с греховността. Имената на Иуда и Тамара, Рахав, Давид и Батшеба насочват мисълта ни към борбите с измамите, съблазнителите, блудствата и убийствата. „Давид роди Соломона от Уриевата жена“ (Мат. 1:6). При все това ние приемаме тези събития не като някакви прикрити в киера скелети, които по-добре да не стигнат до погледа на никого. Тези хора и събития са неоспорими доказателства, че по силата на любовта и благодатта на Спасителя, ние можем да преминаем от грях към състояние на святост и в крайна сметка да достигнем единение с онова, което е истинно в своята Божественост.

*Откъде идваме,
коу сме и
къде отиваме*

В най-ранните години на Църквата е било изключително важно да се подчертава божественото естество на Христос. Защото, ако Той не е истинен Бог, тогава спасението и Заповедите, дадени от Него биха били преди всичко полезни наставления, но не и Божествено откровение. При все това в годините, дошли след това, човешката природа на Христос е станала обект на подценяване, родили се еретически идеи, свеждащи Христос до безличностен Спасител, у Когото божественото е взимало връх над човешкото, вселианата Му мощ е изпъквала над всеблагата Му душа. В крайна сметка Църквата е отделила празника Рождество от празника Богоявление, за да положи догматически акцент върху съвършеното човешко естество на Христос, което по непостижим и безусловен начин е съединено с пълнотата на Неговата божественост.

Нашият Христос е Този, „Който заради нас човешките и заради нашето спасение стана Човек“ (Символ на вярата). Този, Който наставява, слуша, изцелява немощни, докосва се до нечисти и общува с грешници. Този, Който стана Човек, роден като Син и на Авраама, и на Давида, за да можем и ние „да се обърнем и да станем като деца, за да можем да влезем в царството небесно“ (срв. Мат. 18:3).

Вярвайте и не се съмнявайте, бъдете изпълнени с благоговение и радост, че Христос е дошъл не заради някаква колективна човешка общност, лишена от личностен образ, а заради всеки един от нас. Той е личностен и въплътен, явил се да ни извести за Себе Си и открил за нас път да Го познаем. Начало на личностната форма на спасение Той полага чрез Мария, Неговата майка, и няма да престане да върши това, докато не достигне до всеки човек. Плодовете от Неговия достъп до сърцата ни зависят от всеки един от нас.

Да бъдем в очакване със страхопочитание и радост!
Pravmir.com

Как да узнаем каква е волята Божия

От стр. 2

В повествованието на Евангелието четем, че волята Божия е всички хора да получат спасение. Бог се явил в света, за да не погине никой. Нашето лично познание на волята Божия е част от познанието ни за Бога, което ни е открито също в Евангелието: „Да познаят Тебе, единия истинен Бог“ (Йоан. 17:3), казва ни Господ Иисус Христос.

Тези слова звучат на Тайната вечеря, когато Господ умива нозете на Своите ученици, явява им се като жертвена, милосърдна, спасителна любов. Тогава Господ разкрива волята Божия, показвайки на учениците Си и на всички нас образа на служението и любовта, за да постъпваме и ние като Него.

Умивайки нозете на учениците Си, Христос им казва: „... знаете ли, какво ви направих? Вие Ме наричате Учител и Господ, и добре казвате, понеже съм такъв. И тъй, ако Аз, Господ и Учител, ви умих нозете, то и вие сте длъжни да умивате нозете един другиму.“

Защото ви дадох пример, да правите и вие същото, каквото Аз ви направих. Истина, истина ви казвам: няма слуга по-горен от господаря си, нито пратеник по-горен от оногаво, който го е пратил. Ако знаете това, блажени сте, кога го изпълнявате“ (Йоан. 13:12-17).

В същото време волята Божия за всекиго от нас се разкрива и като задача да бъдем подобни на Христа, да бъдем съпричастни и съобщни на Неговата любов. Неговата воля я виждаме и в първата заповед: „Възлюби Господа, Бога твоего, с всичкото си сърце, и с всичката си душа, и с всичкия си разум: тази е първа и най-голяма заповед; а втора, подобна ней, е: възлюби ближния си като себе си“ (Мат. 22:37-39).

Неговата воля ни е разкрита и в следното: „Обичайте враговете си, добро правете на ония, които ви мразят, благославяйте ония, които ви проклинат, и молете се за ония, които ви пакостят“ (Лука. 6:27-28).

Следва
Pravmir.org

Каква е волята Божия?

Архимандрит СИМЕОН (Крагиопулос)

Непрестанно се случва някой да поставя въпроса: „Но как да знам каква е Божията воля? Не знам каква е Божията воля за мен“.

Какво точно не знаеш? Не знаеш, примерно, че трябва да се молиш малко повече отколкото сега? Наистина ли някой друг трябва да ти обясни това? Не знаеш, че незначителният брой молитви, които четеш, трябва да ги четеш с цялото си сърце? Не знаеш, че не бива да отвърщаш грубо на друг човек, не бива да му говориш по начин, който ще го осърби? Не знаеш, че трябва да му помагаш? Не знаеш, че трябва да му прощаваш? Не знаеш, че трябва да бъдеш снисходителен към него? Да го обичаш? Да се молиш за него? Не знаеш, че трябва да бъдеш търпелив? И че не бива да се гневиш?

Върши нещата, които знаеш. А Бог, виждайки твоя искрен стремеж да напредваш неспирно в познанието на Неговата воля, ще намира начини постоянно да ти разкрива онова, кое-

то все още не знаеш.

Да започваме отново и отново от самото начало не означава, че вършим изключителни неща. По-точно е да се каже, че вършим нещата, които вече знаем, познатите нам неща, но вече с нов дух, с ново разположение в сърцето. Колкото повече вникваме в същността на въпроса, толкова повече яснота ще придобиваме и ще полагаме ново начало: днес, утре, вдругиден, и така – до безкрай. Никой няма да изпита изтощение и да каже: „Уморих се да започвам отначало“. Тъкмо обратното, всеки следващ ден ще ти носи чувството на потребност да продължаваш. И това, бих казал, ще бъде свидетелство, знак, доказателство, че поредната частица от твоето подсъзнателно, поредната частица от твоето несъзнавано, е изкарана от подземното на-

тъмнината и се намира вече под твой контрол. В такъв момент ти поставяш в благодатта Божия и така дори я освещаваши. Всяка злина, всяка нечистота бива премахната и заличена от благодатта, единствено чиста остава душата ти.

И така във всеки отделен момент, във всяка отделна постъпка, помейки, че си положил ново начало и че отново си се отдал на Бога – чрез изнасяне на повърхността на неконтролируеми частици от твоето подсъзнание и от не-

съзнаваното в твоя живот, които обаче вече са под твой контрол, – ти ще полагаши усилия да не позволяваш на тези частици да те завладеят и да не вършиш онова, към което те се стремят да те тласнат.

А по-нататък какво? Вършиш онова, което върши светец – вършиш онова, което в дадения момент ти предписва да вършиш Христос.

По такъв начин ти във всеки момент оставаш в Божията воля, а не в своята собствена.

Преводи от стр. 2-6: Анжела ПЕТРОВА

АМВОН

Творение и исихия

От стр. 5

Доколкото Църквата е поместна в основите на своята вътрешна организация, верните са неразривно свързани – както материално, така и духовно, към поместния си дом; те са обвързани със своя регион не само географски, но и исторически. Именно по тези земи се намират гробовете на техните предци и именно там ще живеят техните наследници. Човешката общност и природната среда съставляват едно неразделно цяло; между човека и околната среда не съществува разделение. По такъв начин диоцезите, или Църквите, имат рещавача роля в тези живи взаимовръзки – верните съставляват голямото църковно семейство, споделящо православните ценности; семейство, за което са без значение държавните граници и националните различия.

Преди векове обаче религиозните войни и сключването на Вестфалския мирен договор са положили началото на съвършено различен модел, който е добил разпространение по целия свят. Вследствие на сключването му държавната територия е станала определяща за религиозното самосъзнание. На практика държава, територия и национални граници са се превърнали в нещо тъждествено, формирайки монолитен конгломерат, който е изтласкавал всякакви други исторически и географски реалности. Поместните и регионални форми на мироглед са загубили голяма степен от своето значение вследствие на държавната централизация. Нещо повече, подчертаването на значимостта на държавните територии е разцепило религиозните структури, вследствие на което те се разединили по силата на държавните граници, които определят обсега на всяка една конкретна държава и национална Църква. В крайна сметка обаче, доминирането на държавата в живота и съзнанието на хората не е послужило за достигане на физическа и метафизическа интеграция на човешките в околната среда. Връзките с местните територии са били прекъснати, а единството на поколенията с тяхната околна среда е изгубило своята сила. Човекът се оказал пряко и агресивно противопоставен на при-

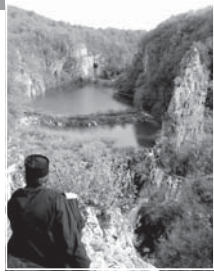
родата. Национализмът е потискал религиозните ценности в името на взаимното им подчинение.

Антагонизмът между различните форми на национализъм е станал причина връзката с околната среда да се ограничи в икономически смисъл. Околната среда била сведена до обща съвкупност от естествени ресурси. Териториалната експанзия – източник и причина на многобройни и продължителни войни – е поставяла като своя цел придобиването на все повече полезни естествени ресурси. Вследствие на това околната среда се е превърнала в обикновено средство за налагане на икономическа и военна власт над други нации. Националистическият фанатизъм е бил несъвместим с каквото и да било почитание към околната среда.

Днес, естествено, светът за пореден път се променя. Глобализацията и резкия технологически подем в телекомуникациите отслабват силата на вестфалските принципи. Съвременната информационна епоха е предизвикателство за материалистичните принципи и подходи; чувствата за религиозна идентичност се обновяват. Разбира се, това със сигурност ще доведе до нови проблеми, тъй като човечеството е в търсене на ново равновесие. Но дори и на този фон има надежда, че шом хората поставят под въпрос концепцията за всемогъществото на националната държава, значи ще можем да станем свидетели на съживяване на местните, регионални и универсални принципи, които на свой ред ще окажат влияние на отношението към околната среда. Именно с такава цел Православната църква споделя своя исторически опит, както той е изложен в нейната богословска и духовна философия.

Един нов светоглед

Многократно повториме, че кризата, пред която днес сме изправени, не е само екологическа. Тя е криза, свързана с начина, по който възприемаме и разбираме света. Ние се отнасяме към планетата по един коштествен начин, защото не умеем да я виждаме като даден ни свъше дар и защото не умеем да разбираме сво-

то задължение да пазим, почитаме и предаваме този дар на бъдещите поколения. Ето защо преди да съумеем ефективно да се справим с проблемите на нашата околна среда, ние трябва да променим своя поглед към света. В противен случай ще се занимаваме със симптомите, без да подхождаме към причините. От нас се изисква да придобим нов светоглед, ако желаем да имаме онова, което в книгата „Откровение“ е определено като „нова земя“ (Откр. 21:1).

В третата година от служението на папа Франциск ние приемаме като истинско благословение факта, че имаме възможността да споделяме съвместна загриженост и визия за Божието творение. Както двамата сме написали в началото на нашето обръщение по време на официалното ни посещение в Йерусалим през май 2014 г.: „Ние сме дълбоко убедени, че бъдещето на човешкото семейство зависи от начина, по който пазим – както разсъдливо, така и състрадателно, в правда и в чистота – дара на творението, който Творецът ни е поверил“. Това обръщение беше повторено многократно и в разширен вид в рамките на последната енциклика на папата „Лаудато си“ („Laudato si“), която препотвърди вселенската обвързаност на всички християни с творението. Истината е, че независимо от всякакви догматически различия, които могат да се съдържат в различните християнски конфесии и религиозните противоречия, разделящи различните верски общности, земята ни единява по един много специфичен и значим начин.

Още не е късно да предприемем нещо ефективно, но със сигурност няма място за никакво отлагане. Ние сме обвързани с нашата отговорност спрямо климатичните промени и ответа, който трябва да дадем – обвързани сме да ги видим като наша обща действителност и обща съдба. Да приемем предизвикателството, пред което стоим!

Преодоляване на фундаментализма

Проф. Георгиос МАНДЗАРИДИС

Продължение от бр. 21

Надмогването на фундаментализма на психологическо или социално равнище, в рамките на което обичайно са поставени нравственото учение и поведение (етиката и моралът), не е, както вече отбелязахме, възможно. Доколкото фундаменталисткото нравоучение или деонтология (учението за задълженията, б.р.) успява да се налага като онтология, опитът за надмогване на фундаментализма се оказва напрежен и изпълнен с болка опит. За да бъде обаче той поне донякъде успешен, е нужно да бъде предшестван от едно разголяване на фундаменталистката онтология, поставена на равнището на нравственото учение или деонтологията. Разбира се, нравственото учение, очевидно или не, предполага някаква антропология. Само че приносът на антропологията обикновено се свежда само до очертаване на основните рамки, вътре в които следва да се движи нравоучението. Но това съвсем не е така с антропологията и нравственото учение (етиката) на Църквата. Защото тук антропологията предлага една нова онтология. А нравствеността идва като реализиращо действие или остойностяване на тази нова онтология: „И тъй, който е в Христос, той е нова твар“ (2 Кор. 5:17).

Православната нравственост не ограничава човека до рамките на психологическото или социалното му равнище. Те не остават пренебрегнати, а се използват като средства за навлизането му в измерението на новата онтология. Колкото и съществени да са събитията, които се случват на психологическо или социално ниво; колкото и решителни последици да имат за човека и неговия живот, те постепенно губят своята стойност и накрая съвсем се изгубват във времето, ако не успеят да възведат на онтологично равнище. Християнското учение за нравствеността (Православната етика, б.р.), като базира своите принципи на новата онтология, явява се в лицето на Христос, и съответно като цели преобразяването на човека по Неговия пример, е тази, която дава тълкуванието на тази нова онтология. Затова всяко обективизиране (на новата твар, б.р.) или самостоятелно нейно разглеждане я секуларизира и изкривява съдържанието ѝ.

Този широк простор, в който се движи християнската нравственост, позволява да бъде осъществена същностната среща с фундаментализма и той да бъде надмогнат. Целта на християнската нравственост е усъвършенстване на човека като личност „по образ Божий“. А това не се постига чрез прилагане на безлични правила или принципи, а чрез лично общение с Личността, Която е първопричина на всичко – Бог. Това общение, което е общение на любовта, се развива чрез спазването на Заповедите. А спазването на заповедите носи онтологичен характер, защото то се основава на нетварната Божия благодат. То е участие във вечния Му живот: „И видях, че Неговата заповед е живот вечен“ (Йоан. 12:50). Връзката, която се развива между Бога и човека чрез спазването на заповедите, надвишава всички тварни дадености и дава сигурност срещу всякакви човешки колебания. В нея човешката личност

се отваря към своя Архетип, участва в Неговите нравственост и живот и бива отведена към своята завършеност и съвършенство.

„Бъдете съвършени, както е съвършен и Небесният ваш Отец“ (Мат. 5:48). Това съвършенство, което съставлява целта на християнската нравственост, е онтологично усъвършенстване на човека като личност и то се реализира чрез неиното подражаване и участие в живота на Христос. Съвършеният човек е Христос. И това, което Христос е извършил в живота Си като човек, е призван да повтори до някаква степен и всеки един човек. Християнската нравственост надвишава самия човек, защото е свързана с Богочовек Христос и с участие в нетварната Му благодат. Затова, усъвършенстването на човека се осъществява не като той се затваря индивидуално в някаква броня, а като се оширява в съборна (вселенска, католична, б.р.) личност, по образец на Бога, Който се изобразява в самата му природа.

Всички вярващи са призвани да се единят според Божия образец: „Да бъдат всички едно: както Ти, Отче, си в Мене, и аз в Тебе, тъй и те да бъдат в Нас едно“ (Йоан. 17:21). Това единство се осъществява чрез любовта, която прегръща целия свят, дори и враговете. И която може да прегръща враговете, защото не се страхува от смъртта. Личността, която обича, не се проявява като противоположна на други и в противопоставяне срещу други лица или света, а „съставлява онова единство, което всички сбира вътрешно в себе си“ (Архим. Софроний, *Ще видим Бога както си е*). Това измерение на християнската нравственост е точно обратното на фундаментализма, като същевременно предоставя и съвършената възможност за неговото надмогване.

изкушението от фундаменталистически реидиализъм

е другото лице в образа на двуликкия бог Янус на модерното общество (Th. Meyer, *Fundamentalismus in der modernen Welt*, 1989). И ако това изкушение е твърде силно в съвременното светско общество, то в църковното общество придобива много по-голяма сила. „Ако солта изгуби сила, с какво ще се направи солена?“ (Мат. 5:13). Когато безпорядъкът на обществото върви редом и с църковен безпорядък, когато заедно с ликвидацията на социалните институти се отдърпват и институти на Църквата, когато чувството за църковна общност изчезва, а вярващите живеят като откъснати индивиди, е естествено да бъдат търсени по всякакъв начин опорни точки.

Като най-лесно и обективно убедително решение в тези случаи изглежда прибавянето до обективизиране на църковната традиция (определяване на **Свещеното Предание**, б.р.). Светоотечески текстове, форми и канони на църковния живот, доказани авторитети биват превръщани в символи на мобилизация и оръжие за апологизация на субективни избори и за разгром на противниците.

На стр. 7

От стр. 6

По този начин се разгва един жесток фундаментализъм, който унищожава истината на вярата и обожествява нейните форми и предметни изражения. И този фундаментализъм се оказва обичайно толкова по-жесток, колкото по-голяма е увереността в традицията, която се защитава. При тези случаи традицията не се въз-

ду тварно и нетварно, евхаристийното пресъществяване на хляба и виното в Тяло и Кръв Христови, чудото, видимата Църква, обожествението и др. Без тяхното наличие обаче са останали безпосредствени (неолицетворени) и основните доктрини, на които неотстъпчиво настоява фундаментализмът. При това в **съвременното секуларизирано християнство** нещата са напреднали още повече. Днес из широкия спектър на западния християнски свят тези догмати са съвсем забравени или пък категорично се отхвърлят. Другаде се пазят само като почитна

мо като християнска идеология. Той е изобретение на човеци, които са забравили истината за личния Бог, който обича човека и го призовава да се уподоби на Него като свободна личност. Възниква като религиозна ревност (зилотство), която узурпира за себе си Бога и живота след смъртта и ги отбръква от инакомислещите. Никне още и като вид професионална ревност, която се стреми да опази религиозната установеност.

Православната църква е по природа абсолютна. Божията ревност не се намира по нейните граници, а в самото ѝ сърце. Познаването обаче на православната ревност е познаване на Бога. И тази ревност не обслужва човешки самоцели, нито се ограничава в светски граници. Като ревност „по познанието“, тя винаги върви редом с истинското богопознание (срв. Рим. 10:2-3), което е общение и единение с Бога на любовта. Тя крачи по тварното, но общува с нетварното. Побеждава страха от смъртта и се разтваря към живота. **Православната църква не при-**

ема за своя основа тварното – нещо, което се случва при фундаментализма. И от момента, в който това стане, престава (където това се случва, б.пр.) да има Православие или по-точно, на езика на богословието, престава да съществува християнство, защото там идол става тварното. Опасността от това отпадане винаги виси като заплаха в Православието.

Общение с нетварния Бог, но и прави фалшиво всяко лично общение. В крайна сметка, прави фалшиво всяко общение в любов и свобода, защото го изключва като относително и съмнително. Разбира се, за него това общение е тварно, защото то единствено му изглежда сигурно. Това обаче е голяма богословска нередност. Защото сигурното не съществува като дадена форма, а като предстоящо състояние. Всички тварни неща ще преминат, за да остане само нетварното и непоколебимо царство на Бога: „Още веднъж Аз ще потреса не само земята, но и небето“. Думите „още веднъж“ означават, че колебливото, като сътворено, ще се измени, та да пребъдва неколебливото“ (Евр. 12:26-27). Според православните богословски критерии, но и по-специално според критерията на християнската нравственост, която се основава и възвисява в онтологията на новото творение, **християнският фундаментализъм представлява изкривяване на християнската истина, превръщане на християнството в езически идол и отричане на нетварната Църква.**

Когато православният търси своите корени в границите на тварното, той става фундаменталист. В този случай той не само не се подхранва от истинския извор на Църквата, който е личното

приема като начин на живот, а като предметна буква, която да покрие личната духовна празнота. В действителност обаче, тук не властва традицията, а някаква празна нейна черупка. Тук няма традиционност (предаване на традиция), а има войнстващ консерватизъм.

Предвид това, че християнският фундаментализъм използва, макар и изборително, християнската символика и нейните начини на употреба – системи, които е нормално да съвпадат с догматични или други църковни принципи, не е винаги лесно да се направи неговото непосредствено външно разграничаване от Църквата. **Характерната разлика на фундаментализма се крие в отделянето и абсолютизирането на дадена символическа система.** И това може да се установи само във връзка с лицата или групите, които я използват. При това, една и съща символическа система може да бъде употребявана и да съществува не само по различни, но и по диаметрално противоположни начини. Тя може да бъде изразител на свобода, но и на помрачение; на автентичен духовен живот, но и на фундаментализъм. Истинският вярващ от символическото ниво преминава към екзистенциалното участие, докато фундаменталистът невротично абсолютизира самата символическа система, вторичил се в нея.

За отбелязване е, че вярата в Светото Писание (без, разбира се, фундаменталистското виждане за боговдъхновеност на всяка една буква от Св. Писание), божествеността на Христос, Неговото раждане от Дева, изкупителната смърт, възкръсването в тяло и очакването на Второто Му пришествие представляват основни позиции на православния духовен живот, върху които се основава и развива животът на православните вярващи. Но когато се превърнат в сухи формални становища и загубят своя същностен смисъл, превръщайки се в основи без градеж, те лесно се превръщат в **отправни точки за фундаментализъм.**

Протестантизмът отдавна вече е отхвърлил за себе си реалната връзка меж-

символика, или се демонстрират натрапчиво в противовес на модернизма, без обаче да притежават някакво съществено значение за живота на вярващите. Именно в последния случай се наблюдава и феноменът на фундаментализма, т.е. на отбрънчаване основите на съборена къща.

Класическият принцип за правилното отношение на човека към нещата е артикулиран чрез думите „перфектната мяра (умереност)“. Липса или излишък не са положителни елементи. Добродетелта, както пръв е отбелязал Аристотел, е умереност. Злото се крие не само в липсата, но и в прекаляването в доброправеността. Съвършената или качествената мяра изисква избягване на крайности – на липсата и на прекаляването. **Фундаментализмът, като се отваря от липсата, избира прекаляването.** С избора на прекаленото обаче се губева умереността, т.е. добродетелта. Така поначало праведното отвърщане от липсата, от формалността или безразличието, еволюира във фундаментализъм.

Християнството, като явяване на любовта, е поначало чуждо на фундаментализма. Християнският фундаментализъм по същността си е противоречив. Възниква само като вторичен елемент. Него не може да го има като продукт на реална вяра в Бога на любовта, нито да бъде разбран като плод на опита от присъствието на Светия Дух в света и историята. Вярата в християнския Бог и опитът от присъствието Му не правят човека фанатичен или нетолерантен, а го преобразуват и умиротворяват. **Християнският фундаментализъм може да бъде разбран са-**

ема за своя основа тварното – нещо, което се случва при фундаментализма. И от момента, в който това стане, престава (където това се случва, б.пр.) да има Православие или по-точно, на езика на богословието, престава да съществува християнство, защото там идол става тварното. Опасността от това отпадане винаги виси като заплаха в Православието.

Но ако

Православната църква е заплашвана от фундаменталистски настроения от долу

т.е. откъм мирското изпълнение, то **римо католицизмът е заплашван от образозван фундаментализъм от горе**, т.е. откъм върха на църковното водичество. Чрез богословските критерии, през които разгледахме фундаментализма, **папското главенство** се явява негов продукт. И този фундаментализъм, който се движи по върховете, има много по-големи последствия. Отсъствието на опитно богословие, формализирането на духовния живот, концентрирането на църковната традиция до папското главенство и свеждането на еклисиологията към папската власт създават огромна фундаменталистска съблазън, която от много векове вече се крие в римокатолическото църков-

общение с нетварния Бог, но и прави фалшиво всяко лично общение. В крайна сметка, прави фалшиво всяко общение в любов и свобода, защото го изключва като относително и съмнително. Разбира се, за него това общение е тварно, защото то единствено му изглежда сигурно. Това обаче е голяма богословска нередност. Защото сигурното не съществува като дадена форма, а като предстоящо състояние. Всички тварни неща ще преминат, за да остане само нетварното и непоколебимо царство на Бога: „Още веднъж Аз ще потреса не само земята, но и небето“. Думите „още веднъж“ означават, че колебливото, като сътворено, ще се измени, та да пребъдва неколебливото“ (Евр. 12:26-27). Според православните богословски критерии, но и по-специално според критерията на християнската нравственост, която се основава и възвисява в онтологията на новото творение, **християнският фундаментализъм представлява изкривяване на християнската истина, превръщане на християнството в езически идол и отричане на нетварната Църква.**

Глава от книгата „Пробото как вярвай“, Солун, 1997 г. Превод: Анула ХРИСТОВА

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА 2016 г.

„Църковен вестник“

- 1 година..... 30,00 лв.
- 6 месеца ..... 15,00 лв.
- 3 месеца ..... 7,50 лв.
- ед. цена ..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

Януари

			†1	2	3
4	5	†6	†7	8	9 10
11	12	13	14	15	16 17
18	19	20	21	22	23 24
25	26	27	28	29	30 31

Февруари

1	†2	3	4	5	6 7
8	9	10	11	12	13 14
15	16	17	18	19	20 21
22	23	24	25	26	27 28
29					

Март

	1	2	3	4	5 6
7	8	9	10	11	12 13
14	15	16	17	18	19 20
21	22	23	24	†25	26 27
28	29	30	31		

Април

		1	2	3
4	5	6	7	8 9 10
11	12	13	14	15 16 17
18	19	20	21	22 23 24
25	26	27	28	†29 †30

Май

					†1
†2	3	4	5	†6	7 8
9	10	†11	12	13	14 15
16	17	18	19	20	21 22
23	24	25	26	27	28 29
30	31				

Юни

		1	2	3	4 5
6	7	8	†9	10	11 12
13	14	15	16	17	18 †19
†20	21	22	23	24	25 26
27	28	†29	30		

2016

Юли

				1	2 3
4	5	6	7	8	9 10
11	12	13	14	15	16 17
18	19	†20	21	22	23 24
25	26	27	28	29	30 31

Август

1	2	3	4	5	†6 7
8	9	10	11	12	13 14
†15	16	17	18	19	20 21
22	23	24	25	26	27 28
29	30	31			

Септември

			1	2	3 4
5	6	7	†8	9	10 11
12	13	†14	15	16	17 18
19	20	21	22	23	24 25
26	27	28	29	30	

Октомври

				1	2
3	4	5	6	7	8 9
10	11	12	13	14	15 16
17	18	†19	20	21	22 23
24	25	†26	27	28	29 30
31					

Ноември

					1 2 3 4 5 6
7	†8	9	10	11	12 13
14	15	16	17	18	19 20
†21	22	23	24	25	26 27
28	29	30			

Декември

			1	2	3 4
5	†6	7	8	9	10 11
12	13	14	15	16	17 18
19	20	21	22	23	24 †25
†26	†27	28	29	30	31

Църковни празници

Януари		Юли	
1	Св. Василий Велики (Василовден)	20	Св. прор. Илия (Илинден)
6	Богоявление (Йордановден)		
7	Св. Йоан Кръстител (Ивановден)		
Февруари		Август	
2	Сретение Господне	6	Преображение Господне
		15	Успение на Пресвета Богородица
Март		Септември	
25	Благовещение	8	Рождество на Пресвета Богородица
		14	Въздвижение на Св. Кръст (Кръстовден)
Април		Октомври	
29	Велики петък	19	Преп. Йоан Рилски Чудотворец
30	Велика събота	26	Св. вмчк Димитрий (Димитровден)
Май		Ноември	
1, 2, 3	Възкресение Христово	8	Събор на св. архангел Михаил (Архангеловден)
6	Св. вмчк Георги (Гергьовден)	21	Въведение Богородично
11	Св. Кирил и Методий		
Юни		Декември	
13	Възнесение Господне (Спасовден)	6	Св. Николай Мирликийски (Николюден)
19	Петдесетница	25	Рождество Христово
20	Св. Дух	26	Събор на Пресвета Богородица
29	Св. ап. Петър и Павел (Петровден)	27	Св. първомъченик и архидякон Стефан

Официални празници

Януари		Септември	
1	Нова година	24	Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост
Март		Ноември	
3	Ден на Освобождението на България Национален празник	6	Ден на Съединението
		22	Ден на Независимостта на България
Април		Декември	
29, 30	Велики петък и Велика събота	1	Ден на народните будители
Май			
1, 2	Възкресение Христово	24	Бъдни вечер
1	Ден на труда	25, 26	Рождество Христово (Колега)
6	Ден на храбростта и Българската армия		

